

לא מקבלים את הגזירה! מתפללים!!

כוחה של תפילה

"עשה לך תבת עצי גפר, קנים תעשה את התיבה, וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר". (ו', י"ד).

במשך מאה ועשרים שנה מתרה נח בבני דורו ומודיע להם שעתיד הקב"ה להוריד מבול לעולם. למרות ניסיונותיו נח לא מצליח להשפיע.

מסביר הרב מרדכי אליהו זצ"ל בספר "דברי מרדכי": "היה זה ניסיון לא קל עבור נח להסביר לבני דורו שגשם חזק ימוטט בניינים גבוהים ואיתנים, ואילו הוא ישרוד בתיבה פשוטה של עץ. את האיום הזה השמיע נח לא יום ולא חודש, אלא עשרות שנים. היה נח ללעג ולקלס לבני דורו, עד כדי כך שהיה צריך הקב"ה להעמיד דובים ואריות מסביב לנח שישמרו עליו שלא יאונה לו כל רע. ואכן התורה משבחת אותו על כך, "ויעש נח ככל אשר ציוה אותו אלוקים".

על אף כל זאת אנו קוראים בהפטרה "כי מי נח זאת לי, אשר נשבעתי מעבר מי נח על הארץ" ישעיה נ"ד, ט. הקב"ה מכנה את המבול הנורא כ"מי נח" – המים שבאו בעטיו של נוח, מדוע? מה אשם נוח? ע"פ הזוהר נוח היה אשם בכך שלא ביקש רחמים על דורו. באף פסוק לא מצאנו כי נח פונה לה' בתפילה לביטול המבול. אם היה מתפלל ומתחנן לפני ה', היה הקב"ה מבטל את הגזירה. אלא נשאלת שאלה, הקב"ה בה לנוח ומגלה לו ש"קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס... והנני משחיתם את הארץ" – הקב"ה אינו משאיר מקום לספק כלשהו בדבר החלטתו לכלות את העולם. מה שנח שומע הוא פסק דין גזור וחתום והשחתת העולם. אין דרך אחרת, אם כן מה מצופה מנח לעשות? אמנם מצאנו בהמשך התורה כי משה התפלל על העם גם לאחר גזירה מוחלטת של ה', אך האם במקרה של נח היתה יכולה תפילתו למחוק את החטאים העצומים של דור המבול.

על פי דברי הזוהר נראה כי אכן תפילתו של נח היתה מסוגלת למנוע את המבול, אמנם חטאי הדור היו נשארם כמות שהם, אבל תפילתו של נוח היתה מעלה את העולם למדרגה עליונה יותר. מדרגה בה היו מתגלים מ"ט פנים של זכות ועל פיהם היה אותו צדק אלוקי עצמו מזכה את העולם מדינו. כך בתפילת משה רבינו בחטא העגל. משה מתפלל למעלה, ולמטה עדיין מרקדים סביב העגל – אבל תפילה אחת פועלת את פעולתה. בתפילת משה העולם נתעלה. ובעולם שונה קיימת הנהגה שונה. בכוח המנהיג במעשיו, בתפילתו לעלות את המציאות למדרגה עליונה יותר וממילא הכל מתרומם עם מציאות זו.

אנחנו עומדים ימים ספורים לפני מנהג שכבר קנה לו חזקה בחמ"ד: 'תפילת רבים'. הכח לפנות לרבוננו של עולם ולבקש ממנו על העולם כולו, על ארץ ישראל ועל כל אחד ואחת מאיתנו - לא להסכים עם גזירת המגפה ולבקש ממנו לבטלה, ולבקש שנה גשומה ופורה. מהלימוד על נח ומשה אנחנו מבינים מה גדולה היא מעלת התפילה, מה מעלתה של תפילתנו על תלמידנו, על עמנו, על קהילתנו, נישא תפילה שנזכה שנעלה ונתעלה בתפילתנו במעשינו, בהנהגתנו, במקצועיותנו וממילא נשפיע ונקרין על הסביבה והמונהגים שלנו.

"ויסגר ה' בעדו" (ז', ט"ז) מסביר האבן עזרא וטעם "ויסגר ה' בעדו" הוא לשבח. שהסגירה בעת הזאת טובה יותר מהפתיחה. ובעת אחרת הוא לגנאי. ההסתגרות נתפסת אצלנו בדרך כלל כמידה שלילית הנובעת מגאווה ואנוכיות, או מבעיה של חוסר יכולת לתקשר עם הסביבה. אבל ישנם מצבים שבהם אין מנוס מהסתגרות ועליהם קורא הנביא: "לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבר זעם. (ישעיה כ"ו, כ') כותב הרב חנן פורת ז"ל כי גם אם נקבל את הביקורת שנמתחת על נח שלא ביקש רחמים על אנשי דורו גם אם נקבל את הביקורת שנמתחת על נח שלא ביקש רחמים על אנשי דורו כאברהם אבינו, הנה ברור כי בדיעבד, משעה ש"נבקעו כל מעינות תהום רבה, וארבת השמים, נפתחו" לא נותרה לו כל ברירה אלא להסתגר בתיבה. ויתרה מכך: הן עצם מעשה התיבה הינו פרי יזמה אלוקית והקב"ה עצמו חותם כביכול על "צו הסגירה": "ויסגר ה' בעדו".

מפרש הרב קוק "שימצא האדם בנפשו דרכים שיוכל לנסות כוחותיו, בדבר שלא יהיה חשש הפסד סכנה, כמו נח ששלח מעופפים שכנפיהם מגינות ממי המבול. וכשיראה שהקלקול לא נתקן לגמרי יאסוף אותם אל תיבתו עד שידע שחרבה הארץ. ואז יתיישב הרבה, עד שימצא בעצמו שמצד כבודו של הקב"ה וקיום תורתו ראוי לו לצאת חופשי, וזוהי דוגמת מאמר ה' יתברך לנח, "צא מן התיבה".

כמה האקטואליים הדברים לימינו וכמה מזמנים אותנו לחשבון נפש על האחריות והזכות שלנו להתפלל כדי לעלות את המציאות למדרגה עליונה, ההזדמנות לראות בסגר דבר ה' המזמין אותנו להתבונן פנימה אל תוך ביתנו, לחזק את התא המשפחתי, את המשפחה הגרעינית לצד רגישות לפרט, ראיית האחר בחברה, בבית הספר, בשכונה בתפילה לסימן מאת ה' שתעצר המגפה ובורא עולם יקרא לנו לצאת מן התיבה.

לצד לימוד מקצועות הקודש במערכת השעות אנו משתדלים בתקופה זו להנגיש תוכניות מתוך בחירה כדי לאפשר ניצול זמן מיטבי של תלמידנו נשמח שתעודדו כל תלמיד או כל שכבה להצטרף לאחת התוכניות: רמב"ם יומי, צורבא דרבנן, התלמוד הישראלי, רצים למשנה, דף יומי, ועוד ועוד.

נחזור ונזכיר כי ביום ראשון הקרוב בע"ה נצטרף כולנו לתפילת רבים בשעה 10:30 בבוקר, ובע"ה נזכה לשנה ובה גשמי ברכה, לשנה בה תעצר המגיפה.

בברכה חמה

שושנה נגר